GRAU D'ENGINYERIA INFORMÀTICA

PROGRAMACIÓ II CURS 12-13

Bloc 2:

Programació Orientada a Objectes (2)

Laura Igual

Departament de Matemàtica Aplicada i Anàlisi Facultat de Matemàtiques Universitat de Barcelona

Índex Bloc 2: **Programació orientada a objectes**

- Abstracció en el desenvolupament del software
- Característiques de l'orientació a objectes
- Conceptes fonamentals: classes i objectes
- Ús de classes i objectes
- Constructors i destructors
- Encapsulació
- Herència i jerarquia de classes
- Polimorfisme
- Lligadures
- Interfícies
- col·leccions

ÚS DE CLASSES I OBJECTES

Ús de classes

Un array també és un objecte

```
int [] nums;
nums = new int[7];

nums[0]=6;
nums[1]=19;
nums[2]=2;
nums[3]=32;
nums[4]=5;
nums[5]=15;
nums[6]=11;
int [] int array object (int[])
```

L'array pot contenir primitives o objectes.

Exercici 2: Hi ha errors de compilació?

class **BooksTestDrive** {

```
public static void main(String[] args) {
      Books[]myBooks;
      myBooks = new Books[3];
       int x = 0;
       myBooks[0].title = "The Grapes of Java";
      myBooks[1].title = "The Java Gatsby";
      myBooks[2].title = "The Java CookBook";
      myBooks[0].author = "Bob";
      myBooks[1].author = "Sue";
      myBooks[2].author = "lan";
      while (x<3)
         System.out.print(myBooks[x].title);
          System.out.print("by");
          System.out.print(myBooks[x].author);
         x = x + 1;
```

Una col.lecció és sempre un objecte

Exercici 2: solució

```
class BooksTestDrive {
   public static void main(String[] args) {
          Books[]myBooks;
          myBooks = new Books[3];
           int x = 0;
           myBooks[0]= new Books();
           myBooks[1]= new Books();
           myBooks[2]= new Books();
           myBooks[0].title = "The Grapes of Java";
          myBooks[1].title = "The Java Gatsby";
          myBooks[2].title = "The Java CookBook";
          myBooks[0].author = "Bob";
          myBooks[1].author = "Sue";
          myBooks[2].author = "lan";
          while (x<3)
             System.out.print(myBooks[x].title);
              System.out.print("by");
              System.out.print(myBooks[x].author);
             x = x + 1;
```

```
class Books {
    String title;
    String author;
}
```

Exercici: col·lecció

```
public class ExempleConstructor1 {
    Figura[] figures;
    public ExempleConstructor1(){
        figures = new Figura[1];
    }
    public void metodeMostrarPrimera(){
        Figura figura = figures[0];
        System.out.println(" La primera figura te color: " + figura.getColor());
    }
```

```
public static void main(String[] args){
    ExempleConstructor1 exemple = new ExempleConstructor1();
    exemple.metodeMostrarPrimera();
}
```

Mètode main

Exercici: solució

```
public class ExempleConstructor1 {
  Figura[] figures;
  public ExempleConstructor1(){
    figures = new Figura[1];
   Figura figura = new Figura();
    figures[0]=figura;
  public void metodeMostrarPrimera(){
    Figura figura = figures[0];
    System.out.println(" La primera figura te color: " + figura.getColor());
```

```
public static void main(String[] args){
    ExempleConstructor1 exemple = new ExempleConstructor1();
    exemple.metodeMostrarPrimera();
}
```

Mètode main

```
public class Dog {
  String name;
  public static void main(String[] args) {
    Dog dog1 = new Dog();
    dog1.bordar();
    dog1.name = "Bart";
    Dog[] myDogs = new Dog[3];
    myDogs[0] = new Dog();
    myDogs[1] = new Dog();
    myDogs[2] = dog1;
    myDogs[0].name = "Fred";
    myDogs[1].name = "Marge";
    System.out.print("last don't name is ");
    System.out.println(myDogs[2].name);
    int x = 0;
    while (x < myDogs.length) {
      myDogs[x].borda();
      x = x+1;
  public void borda() {
    System.out.println(name + "diu Guau!");
  public void menja() { }
  public void casaGat() { }
```

Exemple

CONSTRUCTORS I DESTRUCTORS

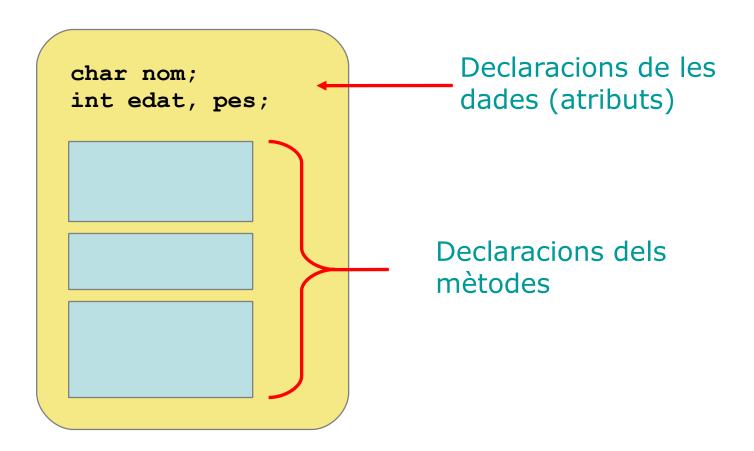
Creació de classes

- Un objecte té estat i comportament
- Per exemple, la classe Persona
  - El seu estat està definit per Nom, Edat i Pes.
  - El seu comportament principal és CanviaEdat, ConsultaNom i ConsultaEdat

Persona

nom
edat
pes
canviEdat
consultaNom
consultaEdat

Classe

- Un constructor és un mètode especial que inicialitza l'objecte en el moment de la seva creació.
- Té el mateix nom que la classe.
- Pot haver més d'un constructor en la mateixa classe.
- Si hi ha més d'un constructor, s'han de diferenciar:
  - O bé pel tipus de paràmetres,
  - O pel nombre de paràmetres
- El constructor s'usa per fixar un valor inicial.

- Un destructor és un mètode que realitza les tasques prèvies a l'eliminació de l'objecte.
- Una classe pot definir un mètode destructor quan, a més d'alliberar la memòria ocupada per l'objecte que s'elimina, sigui necessari especificar l'execució d'alguna operació.

Exemple (Java)

```
public class MiClase {
 int i;
 public MiClase() {
      i = 10;
 public void suma a i( int j ) {
      i = i + j;
  // Tanca el canal quan l'objecte és reciclat
  protected void finalize()
                                         Mètode que es crida
      close();
                                         automàticament quan es
                                         destrueix l'objecte
```

Exemple (Java)

```
public class MiClase {
   int i;
  public MiClase() {
       i = 10;
   public void finalize() {
     // Fer alguna tasca per eliminar
     System.out.println("Destructor de la classe A");
                           En aquest cas no hem efectuat cap tasca dins
                           el mètode destructor, atès que en el mètode
                           constructor no hem demanat recursos, però és
                           una cosa que hem de tenir en compte per tal
                           de crear aplicacions correctes.
```

Àmbit de dades

- Les dades declarades a nivell de classe poden ser referenciades per tots els mètodes de la classe
- Les dades declarades dins d'un mètode només es poden usar en aquest mètode (són locals)

Exemple

```
public class MiClase {
  int i;
                                Variable d'instànica
  public MiClase() {
      i = 10;
  public void suma a i(int j) {
      for (int k \neq 0; k < j; k++) {
                                   Variable local
```

Creació de classes

Exemple

Considerem un dau de sis cares.

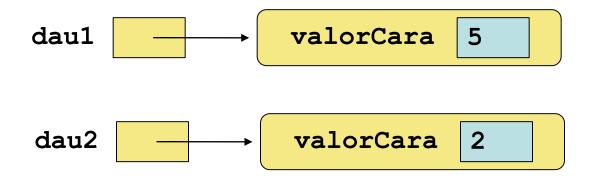
- El seu estat està definit per la cara superior.
- El seu comportament principal és que pot ser llançat.

Exemple

```
public class Dau{
   private final int MAX = 6; // valor de cara màxim
   private int valorCara; // valor actual mostrat al dau.
   // constructor
   public Dau() {
        valorCara = 1;
   // Llançar el dau i tornar el resultat
   public int llansa() {
        valorCara = (int) (Math.random() * MAX) +1;
        return valorCara;
   // Modificador de valorCara
   public void setValorCara(int valor) {
        valorCara = valor;
   // Consultor de valorCara
   public int getValorCara() {
        return valorCara;
```

Creació de classes.

Dades d'Instància

Cada objecte té la seva pròpia variable valorCara, i per tant el seu propi estat

Creació de classes.

Dades d'Instància

- Les dades d'instància són les variables que cada instància (objecte) té una versió pròpia d'ella
- Una classe declara el tipus de les dades, però no reserva espai per ells
- Els objectes comparteixen les definicions de mètodes, però cada objecte té el seu propi espai de dades

→ Cada vegada que es crea un objecte Persona, es crea també una variable Edat i Nom.

Persona
nom edat
pes
canviEdat consultaNom consultaEdat

ENCAPSULACIÓ

Encapsulació

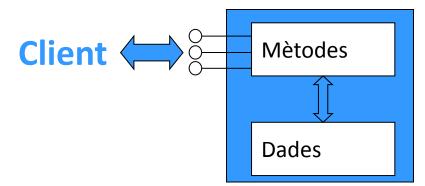
- Hi ha dues visions d'un objecte:
  - Interna

    els detalls de les variables i dels mètodes que la classe defineix
  - Externa

    els serveis que un objecte proveeix i com l'objecte interactua amb la resta del sistema
- Des del punt de vista extern, un objecte és una entitat encapsulada que proveeix un conjunt de serveis
- Aquest serveis defineixen la interfície de l'objecte

Encapsulació

- Un objecte (anomenat client) pot usar un altre objecte a través dels serveis que aquest proveeix (cridant als seus mètodes)
- L'objecte ha de ser auto-governat.
- Un objecte encapsulat es pot veure com una "caixa negra". La part interna s'amaga al client.
- El client invoca els mètodes de la interfície de l'objecte, que gestionen les dades de la instància.

Encapsulació: Modificadors de visibilitat

- L'encapsulament en Java s'aconsegueix amb els modificadors de visibilitat
- Un modificador és una paraula reservada Java que especifica característiques particulars d'un mètode o de les dades
  - Per exemple, el modificador final per definir constants
- Java té 3 paraules pels modificadors de visibilitat:
  - public,
  - protected i
  - private

Encapsulació: Modificadors de visibilitat

- Les variables públiques violen l'encapsulament i per tant s'han d'evitar
- Els mètodes públics es denominen mètodes de servei, perquè ofereixen serveis que poden ser invocats pels clients de l'objecte
- Un mètode creat només per assistir un mètode de servei es denomina mètode de suport i no s'ha de declarar amb visibilitat pública

Encapsulació

Modificadors de visibilitat

public private

Variables

Mètodes

Viola	Força
encapsulament	encapsulament
Serveis a clients	Soporta a altres mètodes de la classe

Modificadors de visibilitat

- Nivell d'accés que es vol per a les variàbles d'instància i els mètodes:
  - public
  - private
  - protected
  - friendly (or 'default' sense declaració específica)

Modificadors de visibilitat

public

public void QualsevolPotAccedir(){}

Qualsevol classe des de qualsevol lloc pot accedir a les variables i mètodes d'instància públics.

private

private String NumeroDelCarnetDeldentidad;

Les variables i mètodes d'instància privats només poden ser accedits des de dins de la classe. No són accessibles des de les subclasses.

Modificadors de visibilitat

friendly (també anomenades 'default')

void MetodeDelMeuPaquet(){}

Per defecte, si no s'especifica el control d'accés, les variables i mètodes d'instància se declaren friendly (amigues).

Són accessibles per tots els objectes dins del mateix paquet, però no per els externs al paquet.

protected

protected void NomesSubClasses(){}

Molt semblant a l'accés friendly, amb la següent excepció: la classe on es declara i les subclasses de la mateixa poden accedir a les variables i mètodes d'instància protegits.

Exemple 1: Modificadors de visibilitat

```
package unPaquet;

public class A {
    private int x;
    public A() {
        x=1;
    }
}
```

```
package unPaquet;

public class C {
    A a;
    public C(){
        a=new A();
    }
    public void meteodeC(){
        System.out.println("el valor de a és:" + a.x);
    }
}
```

Error de compilació. La variable privada x no és visible des d'un altra classe.

Exemple 1: Modificadors de visibilitat

```
package unPaquet;
public class A {
  private int x;
  public A() {
   x=1;
public int getx(){
    return this.x;
  public void setx(int x){
    this.x=x;
```

```
package unPaquet;
public class C {
  Aa;
  public C(){
    a=new A();
  public void meteodeC(){
    System.out.println("el valor de a és:" + a.getx());
```

L'accés es fa mitjançant el mètode get.

Exemple 2: Modificadors de visibilitat

```
package unPaquet;
public class A {
    public int x;
  public A() {
   x=1;
```

```
package unAltrePaquet;
Import unPaquet.A;
public class C {
  Aa;
  public C(){
    a=new A();
  public void meteodeC(){
    System.out.println("el valor de a és:" + a.x);
```

No hi ha error de compilació. La variable pública x és visible des de qualsevol classe

Exemple 3: Modificadors de visibilitat

```
package unPaquet;

public class A {
   int x;
   public A() {
    x=1;
   }
}
```

```
package unAltrePaquet;
Import unPaquet.A;

public class B extends A {
   public B() {
     System.out.println("Constructor de B");
   }
   public void metodeB() {
     System.out.println("el valor de x és:" + this.x);
   }
}
```

Error de compilació. La variable friendly x no és visible des d'un altre paquet.

Exemple 3: Modificadors de visibilitat

```
package unPaquet;

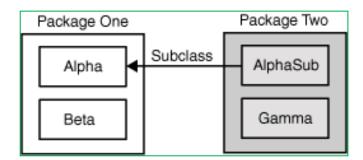
public class A {
  protected int x;
  public A() {
    x=1;
  }
}
```

```
package unAltrePaquet;
Import unPaquet.A;
public class B extends A {
  public B() {
    System.out.println("Constructor de B");
  }
  public void metodeB() {
    System.out.println("el valor de x és:" + this.x);
  }
}
```

Ara aquest accés és correcte.
La variable protected x és visible per una subclasse de A.

Modificadors de visibilitat

Visibilitat respecte a Alpha:

Modifier	Alpha	Beta	Alphasub	Gamma
public	Υ	Υ	Υ	Υ
protected	Υ	Υ	Υ	N
friendly	Υ	Υ	N	N
private	Υ	N	N	N

http://download.oracle.com/javase/tutorial/java/javaOO/accesscontrol.html

Encapsulació: Consultors i modificadors

- Si les dades són privades, com accedim a elles? Com les modifiquem?
  - Un mètode consultor retorna el valor actual d'una variable
  - Un mètode modificador canvia el valor d'una variable
- Sovint, el nom dels mètodes consultor i modificador són getX i setX, on X és el nom del valor
- Sovint s'anomenen "getters" i "setters"

Encapsulació: Restriccions en els modificadors

- Els modificadors permeten introduir restriccions en els valors que s'assignen als atributs (p.e. Que es trobi dins dels límits)
- Exemple, en el cas d'un Dau:
  - que els numero que toca estigui entre 1 i MAX.

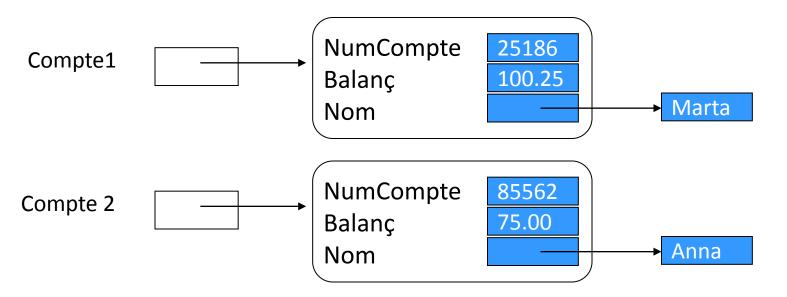
Exemple encapsulació

Compte bancari

- Representem un compte bancari mitjançant una classe Account
- El seu estat inclou el numero de compte, el saldo actual i el nom del propietari
- Els serveis són: afegir o extraure diners i afegir interessos

Exemple encapsulació

Compte bancari

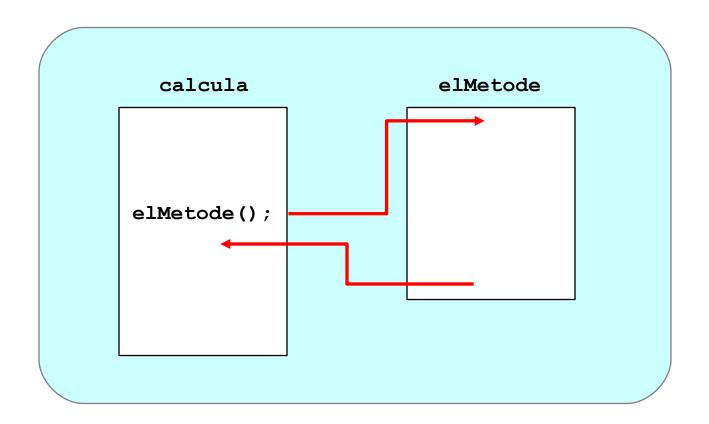

Exercici: Implementeu la classe **Account** en JAVA

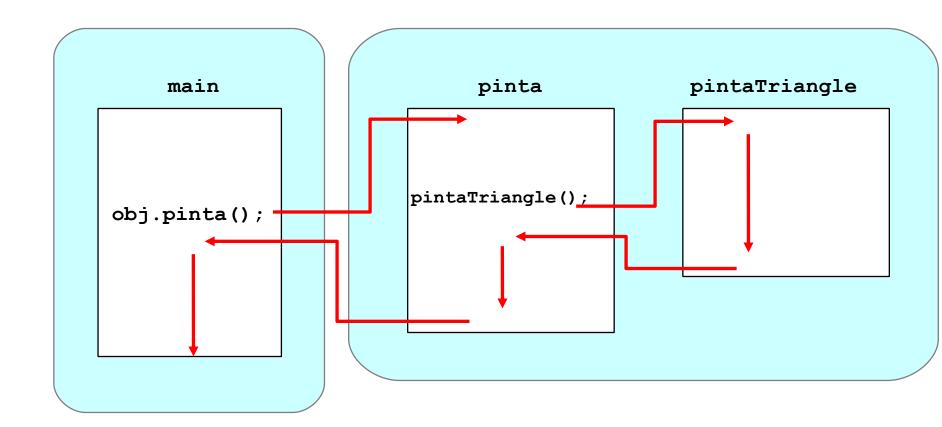
Encapsulació: Declaracions de mètodes

- Una declaració de mètode especifica el codi que s'executarà quan el mètode sigui invocat
- Quan s'invoca un mètode, el flux de control salta al mètode i executa el seu codi
- Quan acaba, el flux retorna a la posició on el mètode va ser cridat i continua
- La invocació pot o no retornar un valor, depenent de com s'ha definit el mètode

Flux de control d'una invocació

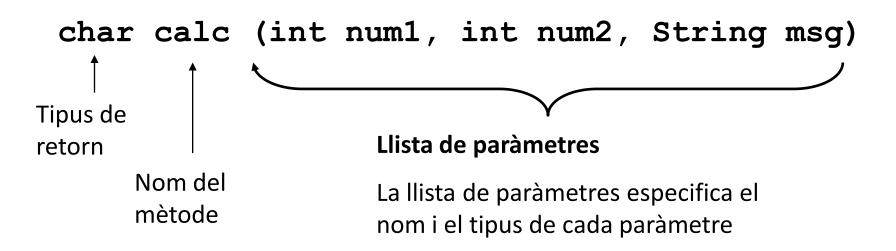

Flux de control d'una invocació

Capçalera d'un mètode

 La declaració d'un mètode s'inicia amb una capçalera de mètode

Cos d'un mètode

```
char calc (int num1, int num2, String msg)
  int sum = num1 + num2;
  char result = msg.charAt(sum);
return result;
```

L'expressió de retorn ha de ser consistent amb el tipus de retorn sum i result són dades locals

Creades cada cop que es crida al mètode i destruïdes quan s'acaba la seva execució

La instrucció return

- El tipus de retorn d'un mètode indica el tipus de valor que el mètode retorna al que crida
- Un mètode que no retorna un valor té un tipus de retorn void
- Una instrucció return especifica el valor que es retornarà

return expression;

Creació de classes. Encapsulació

Paràmetres

Quan es crida a un mètode. Els paràmetres actuals es **copien** en els paràmetres formals

```
arguments
    ch = obj.calc (25, count, "Hello");
                                               Passa per valor
                                               o passa per copia
char calc (int num1, int num2, String message)
                                               paràmetres
   int sum = num1 + num2;
   char result = message.charAt (sum);
   return result;
```

Encapsulació: Declaració i inicialització de les variables d'instància.

 Les variables d'instància (o atributs) sempre tenen un valor per defecte encara que no li asignes explicitament cap valor o no cridis a un métode setter.

Exemples:

- integers
- floating points 0.0
- booleansfalse
- referencies null

Diferència entre variable d'instància i variable local (recordatori)

- Les variables locals estan declarades dins d'un mètode.
- Les variables locals no tenen un valor per defecte, s'han d'inicialitzar abans d'utilitzar-les, sinó donarà un error de compilació.

Dades locals

- Els paràmetres formals d'un mètode creen automàticament variables locals quan s'invoca el mètode
- Quan el mètode finalitza, totes les variables locals es destrueixen
- Les variables d'instància, declarades a nivell de la classe, existeixen mentre existeixi l'objecte

Més sobre constructors

- Un constructor no pot retornar cap tipus, ni tan sols void
- A cada classe X se li assigna un constructor per defecte X().
- Si es defineix qualsevol altre constructor, el constructor per defecte ja no existeix.
- Un constructor pot cridar a un altre constructor usant this(x,y,z), tot i que no és recomanable. Si és necessari reutilitzar codi, ambdós constructors poden cridar a un mètode de suport dins de la classe.

Exercicis de repàs

- Enumereu el tipus de mètodes que coneixes i feu-ne una petita descripció.
- 2. Creieu que és viable tenir un mètode accessor de lectura (o consultors) amb visibilitat privada?
- 3. Creieu que té sentit que tots els mètodes accessors d'escriptura (o modificadors) tinguin visibilitat pública?
- 4. Quina diferència hi ha entre les responsabilitats de classe i les d'instància?
- 5. Poseu un exemple de responsabilitats de classe, diferent dels constructors i destructors, per a una classe Vehicle.
- 6. Per quin motiu el constructor ha de ser un mètode amb responsabilitat de classe i no ho pot ser amb responsabilitat d'instància?

Exemple

```
public class PoorDogTestDrive {
  public static void main(String[] args)
    PoorDog one = new PoorDog();
    System.out.println("Dog size is " + one.getSize());
    System.out.println("Dog name is " + one.getName());
class PoorDog
  private int size;
  private String name;
  public int getSize() { return size;}
  public String getName() { return name;}
```

```
public class GoodDogTestDrive {
  public static void main(String[] args)
    GoodDog one = new GoodDog();
    one.setSize(70);
    GoodDog two = new GoodDog();
    two.setSize(8);
    System.out.println("Dog one: " + one.getSize());
    System.out.println("Dog two: " + two.getSize());
    one.bark();
    two.bark();
class GoodDog
  private int size;
  public int getSize() { return size;}
  public void setSize(int s) { size = s; }
  void bark() {
    if (size < 60) {
            System.out.println("Wooof! Wooof!");
    } else if (size > 60) {
         System.out.println("Ruff! Ruff!");
    } else {
            System.out.println("Yip! Yip!");
```

Exemple

Exercici 1

Busca els errors dins d'aquests codis:

```
Α
                                                       В
class Platina{
                                                      class DVDPlayer {
boolean potGravar = false;
                                                             boolean potGravar = false;
      void playCinta() {
          System.out.println("tape playing");
                                                             void recordDVD() {
                                                                   System.out.println("DVD gravant");
      void gravaCinta() {
          System.out.println("tape recording");
                                                      class DVDPlayerTest {
                                                             public static void main(String [] args) {
class PlatinaTest {
                                                                   DVDPlayer d = new DVDPlayer();
      public static void main(String [] args) {
                                                                   d.potGravar = true;
      t.potGravar = true;
                                                                   d.playDVD();
      t. playCinta();
                                                                   if (d.potGravar == true) {
      if (t.potGravar == true) {
                                                                                d.recordDVD();
          t.gravaCinta();
```

Solució 1

Α

```
class DVDPlayer {
class Platina{
                                                              boolean potGravar = false;
boolean potGravar = false;
      void playCinta() {
                                                              void recordDVD() {
          System.out.println("tape playing");
                                                                    System.out.println("DVD gravant");
                                                              void playDVD ( ) {
      void gravaCinta() {
                                                                    System.out.println("DVD playing");
          System.out.println("tape recording");
                                                        class DVDPlayerTest {
class PlatinaTest {
                                                              public static void main(String [] args) {
      public static void main(String [] args) {
                                                                    DVDPlayer d = new DVDPlayer();
      Platina t = new Platina();
                                                                    d.potGravar = true;
                                                                    d.playDVD();
      t.potGravar = true;
                                                                    if (d.potGravar == true) {
      t. playCinta();
                                                                                 d.recordDVD();
      if (t.potGravar == true) {
          t.gravaCinta();
                                    La línia
                                    d.playDVD();
                                    no compilaria sense el mètode
```

d.playSnare();

Exercici 2

Composa el codi a partir dels trossos:

Code Magnets

A Java program is all scrambled up on the fridge. Can you reconstruct the code snippets to make a working Java program that produces the output listed below? Some of the curly braces fell on the floor and they were too small to pick up, so feel free to add as many of those as you need.

```
DrumKit d = new DrumKit():
                                                        boolean topHat = true;
                                                         boolean snare = true;
                                                void playSnare() {
                                                  System.out.println("bang bang ba-bang");
                                                    public static void main(String [] args) {
                                                             if (d.snare == true)
                                                               d.playSnare();
                                                                 d.snare = false;
                                                       class DrumKitTestDrive {
                                                    d.playTopHat();
                                                                 class DrumKit {
                                             void playTopHat () {
                                               System.out.println("ding ding da-ding");
% java DrumKitTestDrive
bang bang ba-bang
ding ding da-ding
```

Solució

```
class DrumKit {
      boolean topHat = true;
      boolean snare = true;
      void playTopHat() {
          System.out.println("ding ding da-ding");
      void playSnare() {
          System.out.println("bang bang ba-bang");
class DrumKitTestDrive {
      public static void main(String [] args) {
            DrumKit d = new DrumKit();
            d.playSnare();
            d.snare = false;
            d.playTopHat();
            if (d.snare == true) {
                d.playSnare();
```

% java DrumKitTestDrive bang bang ba-bang ding ding da-ding

MES SOBRE US DE LES CLASSES

Llibreries de classes

- Una llibreria de classes és una col·lecció de classes que podem usar per desenvolupar programes.
- La llibreria de classes standard de Java forma part de qualsevol entorn de desenvolupament Java.
- Es poden obtenir llibreries de tercers o construir-les.

La declaració import

 Podem usar una classe usant el seu nom completament qualificat:

```
java.util.Scanner
```

 O podem importar la classe i després utilitzar només el nom de la classe:

```
import java.util.Scanner;
```

 Per importar totes les classes d'un paquet es pot utilitzar el *

```
import java.util.*;
```

La declaració import II

- Totes les classes del paquet java.lang s'importen automàticament en tots els programes.
- Equivalent a:

```
import java.lang.*;
```

Exemples: System o String;

Classes Wrapper

 El paquet java.lang conté classes wrapper (envoltori) que es corresponen amb cada tipus primitiu:

<u>Classe Wrapper</u>	<u>Tipus primitiu</u>
Byte	byte
Short	short
Integer	int
Long	long
Float	float
Double	double
Character	char
Boolean	boolean
Void	void

Classes Wrapper II

 La següent declaració crea un objecte Integer que representa un enter 40 com un objecte

```
Integer age = new Integer(40);
```

 Un objecte d'una classe wrapper pot ser usat en qualsevol situació on un valor primitiu no pot. Per exemple es pot emmagatzemar en un contenidor d'objectes.

Classes Wrapper III

- Les classe wrapper també contenen mètodes estàtics que ajuden a gestionar el tipus associat
- Per exemple, la classe Integer conté un mètode per convertir un enter en un String al seu valor int:

```
num = Integer.parseInt(str);
```

- Les classes wrapper contenen constants molt útils
- La classe Integer té MIN_VALUE i MAX_VALUE que mantenen el major i menor nombre que es pot guardar en un int

Conversió de dades

- Algunes vegades es convenient convertir dades d'un tipus a un altre.
- Aquestes conversions no canvien el tipus de la variable o el valor que s'emmagatzema. Només converteixen el valor en aquella part del càlcul.

Conversió de dades

- Les conversions s'han de gestionar amb cura per evitar perdre informació.
- Widening conversions (conversions d'ampliació) són les més segures, ja que van de tipus de dades petit a gran.
- Narrowing conversions (conversions per reducció) poden perdre informació, ja que van de tipus gran a petit.

Conversió de dades

Casting

- Casting és la tècnica de conversió més poderosa i perillosa, ja que permet conversions d'ampliació i reducció.
- Per realitzar un cast, el tipus es col·loca entre parèntesis davant del valor que es desitja convertir

• Exemple:

```
int total;
int compt;
float resultat;
resultat = (float) total / compt;
```

Conceptes bàsics explicats

- Ús de classe i objecte:
  - Atributs,
  - Mètodes d'objecte i de classe
  - Instànciació
  - Sobrecàrrega
  - Variables de tipus primitiu i variables referències
  - Declaració de variables, creació d'objectes i assignació de referències
  - Aliases
  - Signatura del mètode
  - Constructors i destructors
  - Ambit de dades
  - Dades d'instància
  - Encapsulació
  - Modificadors de visibilitat
  - Conversió de dades
  - **–** ..

Referències

- Bertrand Meyer, "Construcción de software orientado a objetos", Prentice Hall, 1998.
- "Software Architecture and UML" de Grady Booch (Rational Software). Presentació P. Letelier.
- Bert Bates, Kathy Sierra. Head First Java. O'Reilly Media, 2005.